

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

na rokovanie HSR SR dňa 9.10.2023

Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026

1. Komentár k vyrovnanému rozpočtu

- MF SR predstavilo vyrovnaný rozpočet verejnej správy. Samotný štátny rozpočet predpokladá deficit -2 mld. eur, tento výpadok je na úrovni celej verejnej správy kompenzovaný prebytkovým rozpočtom ostatných subjektov verejnej správy (vrátane územnej samosprávy).
- Predložený návrh rozpočtu neobsahuje detaily očakávaných výdavkov jednotlivých ministerstiev, návrh je zjavne nedokončený.
- Makroekonomické dopady sú prepočítané na základe vyrovnaného rozpočtu, ktorý je dosiahnutý na základe pomerne **absurdných predpokladov**. Zníženie zamestnanosti vo verejnej správe o 33%, v rovnakej miere zníženie vládnej spotreby a investícií.
- Obrovský nárast nezamestnanosti samozrejme znamená šok pre ekonomiku, prudký prepád HDP o 6,4%, a prepád daňovo odvodových príjmov o 3 mld. eur.
- Tento model označila Rada pre rozpočtovú zodpovednosť za extrémne konzervatívny, inými slovami za príliš pesimistický. Preto predstavila alternatívny model vyrovnaného rozpočtu (napr. prepustených len 20 000 zamestnancov), v ktorom predpokladá výrazne nižší pokles HDP.

Rast HDP v %	2023	2024	2025	2026	2027
MF SR	1,3	-6,4	3,9	4,8	2,5
RRZ, alternatívny scenár s vyrovnaným rozpočtom	1,2	-2,9	2,9	3,3	3,0
RRZ, hlavná prognóza	1,2	1,4	2,9	3,0	2,7

Zdroj: RRZ, MF SR

- MF SR by sa malo vyjadriť k alternatívnemu modelu RRZ. Takto zásadné rozdiely v dopadoch vytvárajú veľké pochybnosti, či MF SR nezvolilo tento radikálny model s cieľom obmedziť diskusiu o vyrovnanom rozpočte.
- Samotná vláda vníma predloženie tohto návrhu vyrovnaného rozpočtu výlučne ako splnenie si zákonnej povinnosti** a predpokladá jeho stiahnutie novou vládou.
- Schválenie a následná realizácia vyrovnaného rozpočtu by v roku 2024 viedlo:
  - o k prudkej recesii - HDP by kleslo na úroveň -6,4%,
  - o k zvýšeniu miery nezamestnanosti nad 10 %,
  - o k zníženiu reálnych miezd o 4% a reálnych disponibilných príjmov o 7 % - poklesla by životná úroveň,
  - o k zníženiu celkovej spotreby a k poklesu príjmov z daní a odvodov o 3 mld. eur.

Prečo je nevyhnutná budúca konsolidácia verejných financií?

V prípade, že SR bude pokračovať s deficitným financovaním, bude miera verejného dlhu k HDP narastať. Aktuálne sa pohybuje blízko **60% hranice, čo je maximálna výška podľa Mastrických Kritérií**. Ambíciou vlády SR, by malo byť znižovať štátny dlh v pomere k HDP a v budúcnosti hospodáriť s vyrovnaním rozpočtom.

V opačnom prípade, ak budeme pokračovať v aktuálnom trende, nám hrozí **zhoršenie ratingu, čo sa následne premietne vyššími rizikovými prirážkami na štátnych dlhopisoch**. Inak povedané, zahraniční investori budú chcieť od nás vyšší úrok, preto že sa nesprávame zodpovedne k verejnému dlhu a vyššie riziko budú chcieť kompenzovať vyšším úrokom. **SR si tak bude na kapitálových trhoch požičiavať drahšie, čo ešte viac bude zaťažovať rozpočet**. Prepadneme do dlhovej pasce z ktorej nebude návratu a hrozí nám Grécka cesta kedy budú štrukturálne reformy vynútené Európskymi inštitúciami za cenu odvrátenia bankrotu. Preto je nevyhnutné nastaviť správnu a postupnú trajektóriu konsolidovania verejných financií. **Konsolidácia by mala prebiehať postupne a takým tempom, aby čo najmenej ohrozila ekonomický rast SR.**

Prečo priemysel nemôže prijať návrh rozpočtu v uvedenom znení?

Prijatie aktuálneho návrhu rozpočtu je zo strany priemyslu neprijateľné najmä kvôli rozsiahlemu poškodeniu ekonomiky, ktorý by jeho aplikácia spôsobila:

„Schválenie a následná realizácia vyrovnaného rozpočtu by viedli v roku 2024 k prudkej recesii - HDP by kleslo o 6,4 % a zamestnanosť o 5,4 %. Reálne mzdy by sa znížili o 4 %, čo by viedlo k poklesu životnej úrovne v podobe prepadu spotreby domácností.“

Schválenie vyrovnaného rozpočtu a jeho realizácia by výrazne negatívnym spôsobom ohrozilo hospodárstvo Slovenskej republiky. **Hospodárenie podľa vyrovnaného rozpočtu nie je v záujme Slovenskej republiky a znamenalo by destabilizáciu bežných verejných inštitúcií** ako sú napr. súdy, okresné úrady, ministerstvá; žaloby a sankcie voči Slovenskej republike z dôvodu neplnenia si zákonných povinností, ohrozenie kritickej infraštruktúry a celkovú destabilizáciu štátu. Preto tento návrh vnímame len ako splnenie si zákonnej povinnosti, nie ako návrh o ktorého prijatí treba rokovať.

Kľúčová je diskusia s novou vládou o objeme konsolidácie

Z pohľadu priemyslu je dôležitejšia diskusia o budúcom tempe konsolidácie verejných financií. Z uvedeného vieme, že to nemôže byť podľa návrhu vyrovnaného rozpočtu, ale že tempo konsolidácie musí byť postupné a dopady konsolidácie je nevyhnutné rozložiť v čase.

Vzhľadom na aktuálne možnosti ekonomiky slovenskej republiky a vývoj makroekonomického prostredia, si **myslíme že zdravá miera konsolidácie rozpočtu by mala byť okolo 1% bodu ročne**. Čo znamená, že v horizonte štvorročného volebného obdobia – na jeho konci deficit dosiahne 2,5% z aktuálnych 6,5%. **V horizonte šiestich rokov sa tak SR vie dostať na vyrovnaný rozpočet.**

Pre zastavenie nadmernej dlhovej záťaže nie je podstatný len deficit, ale aj miera rastu ekonomiky. Ak ekonomika rastie rýchlejšie ako je percento deficitu dlh štátu voči HDP prirodzene klesá aj keď štát má deficitné financovanie. Ak v závere volebného obdobia dokáže slovenská ekonomika rásť nad 2,5% a deficit bude dosahovať mieru 2,5% HDP, pomer dlhu k HDP sa bude znižovať napriek tomu že rozpočet je deficitný.

Kľúčom tak nie je len samotná konsolidácia – ktorá sa dotkne občanov a voličov negatívne – ale nárast samotného HDP a prilákanie zahraničných investorov, ktorých prírastky k HDP môžu pomôcť znižovať dlh voči HDP aj napriek tomu, že financovanie rozpočtu bude ešte nejaký čas deficitné. Vláda tak môže siahnuť nie len po konsolidácii, ale aj po aktívnych opatreniach na prilákanie zahraničných investorov.

Práve prilákanie nových veľkých investorov môže byť liekom na zvýšenie životnej úrovne, a zníženie nadmernej dlhovej záťaže v spojení s primeranou konsolidáciou rozpočtu. Prilákanie zahraničných investorov je aj pre vládu výborným nástrojom na prezentáciu svojich úspechov. **Top 100 platiteľov dane z príjmu právnických osôb zaplatilo štátu v roku 2021 1,5 mld. €.** Prilákanie len desiatich podobných firiem môže do rozpočtu priniesť každoročne v priemere 150 mil. €. AK by vláda na tomto kontinuálne a strategicky pracovala efekt by mohol byť ešte vyšší.

2. Návrh na ozdravenie verejných financií SR

Kontext

Pred samotným hodnotením balíčka je potrebné sa pozrieť do vývoja verejných financií za posledných 12 rokov. **Konsolidácia deficitu po predchádzajúcej kríze prebiehala hlavne na strane zvyšovania daní** (vrátane zvyšovania odvodových stropov) a príjmov štátu. Výsledkom je, že s rastúcou mierou zamestnanosti podstatne vzrástol podiel, ktorý z ekonomiky štát odoberá daňovým zaťažením.

I napriek tomu, že štát dnes vyberá o 5% HDP viac daní, ako pred desiatimi rokmi, vláda tento rok skončí s extrémne vysokým deficitom. **Ani vyššie daňové príjmy nevedli k prebytkovým rozpočtom. To, čo malo byť konsolidačným – dočasným zvýšením daní, sa premenilo na trvalý výdavok.**

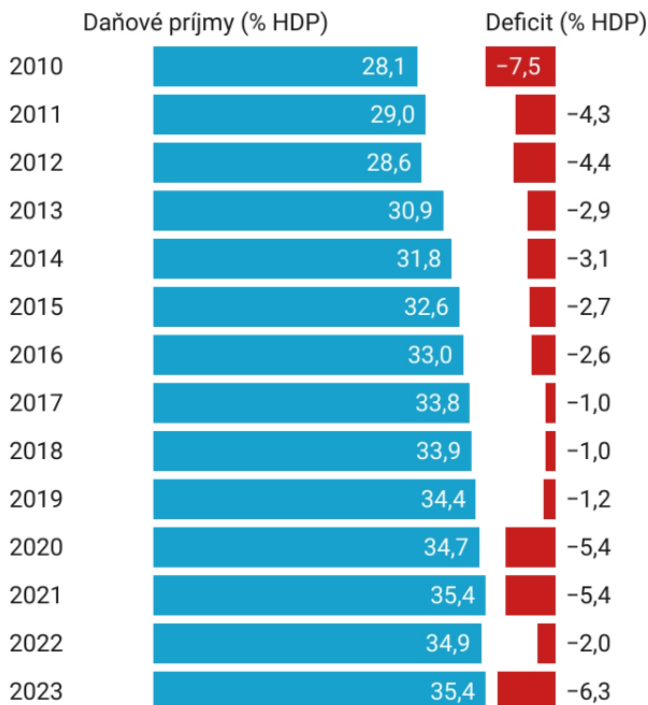
V tomto kontexte neobstojí námietka, že deficity sú dôsledkom koronakrízy alebo prudkého zdraženia energií. **Slovensko bude mať podľa EK v tomto roku najvyšší deficit v celej EÚ, pričom polovica krajín bude mať deficit nižší ako 3% HDP. Dánsko dokonca očakáva prebytkový rozpočet.**

Skutočnou príčinou deficitu sú výdavkové politiky štátu, predovšetkým v oblasti nezodpovedných sociálnych transferov. Za súčasným deficitom stoja opatrenia ako rodinný balíček + rodičovský dôchodok + predčasná valorizácia dôchodkov (2,1 mld. eur), plošné kompenzácie cien energií pre domácnosti (2 mld. eur bez započítania memoranda so SE), plošné navýšovanie miezd vo verejnej správe (rast výdavkov na mzdy 1 mld. eur oproti 2022).

Uplynulé zvyšovanie daní nesmerovalo do zvýšenia konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky, budovania infraštruktúry, minimálne znižovalo investičný dlh verejnej správy (na to sa používajú najmä EU fondy a Plán obnovy). **Vyššie daňové zaťaženie reálne podporilo redistribučnú funkciu štátu, pričom tá sa neriadila princípom efektivity** – poskytovaním podpory domácnostiam s nízkym príjmom, ale bola poskytovaná plošne. **Akékoľvek nové zvyšovanie daní, bez predchádzajúceho zrušenia týchto neefektívnych výdavkov, by znamenalo len ich trvalé zabetónovanie do verejných výdavkov.**

Vyššie dane neznamenajú nižší deficit

Zvyšovanie daní nepomôže konsolidácii, ale vyšším výdavkom. Skutočná konsolidácia je cez nižšie výdavky.

Graf: INESS • Zdroj: Eurostat • Vytvorené pomocou Datawrapper

INESS

V tomto kontexte neobstojí rozdelenie daní na menej a viac škodlivé pre ekonomický rast. Dnes nevedieme diskusiu o daňovom mixe, ale o zvyšovaní daňového zaťaženia. Každé zvýšenie daňového zaťaženia (diskutovať sa dá len o environmentálnych daniach) znamená zníženie ekonomického rastu a či je to o 0,5% alebo 0,4%, nehrá rolu, ak tieto zdroje majú slúžiť na financovanie neadresných výdavkových politík.

Balíček 100 opatrení – Návrhy na ozdravenie verejných financií

Balíček opatrení obsahuje viac ako stovku opatrení, ktoré môžeme rozdeliť na **opatrenia zvyšujúce dane a príjmy štátnej kasy** a na **úsporné opatrenia**. Keďže viaceré opatrenia nabehnú do platnosti až v roku 2026, počítame rozsah opatrení až za tento rok:

Balíček opatrení vlády v mil. eur, 2026

Z porovnania vyplýva, že v návrhu opatrení úradníckej vlády prevládajú daňové opatrenia, ktoré predstavujú 59% celkového objemu. Naopak úspory vo výdavkoch dosahujú len 41%, pričom objem 3,9 mld. eur predstavuje len zhruba polovicu existujúceho deficitu. **Úradnícka vláda tak vysiela signál, že konsolidácia len na strane výdavkov nie je možná.**

To však neznamená, že vláda/štát nemôže dosiahnuť vyššie úspory. Ako príklad môžeme uviesť návrh opatrenia *Zníženie prídavku na dieťa na polovicu pre domácnosti mimo hmotnej núdze*. Tento návrh správne identifikuje skutočnosť, že rodiny v hmotnej núdzi potrebujú výraznú podporu na zabezpečenie stravy. Prečo ale návrh naďalej zachováva neefektívne poskytovanie prídavkov na deti rodinám, ktoré ich nepotrebujú? Prečo dochádza len k polovičnej úspore? Ak by opatrenie bolo formulované tak, že prídavky bude dostávať len polovica domácností s nižšími príjmami (podobne je to v ČR), úspora hneď v prvom roku by mohla byť vyššia a dosahovať hodnotu 400 mil. eur už v prvom roku. Podobne sa dá uvažovať o mnohých iných opatreniach.

3. Stanovisko APZD k Návrhu na ozdravenie verejných financií

Zásadne NESÚHLASÍME s použitím nasledovných opatrení pri konsolidácii rozpočtu:

Zvýšenie z benzínu a nafty o 5% (úspora 184 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- dôvodom je, že slovenské ceny pohonných hmôt patria medzi tie vyššie v regióne a príspevok ku klimatickým cieľom EÚ v tomto prípade nemôže prevýšiť plošný negatívny dopad na všetky subjekty, „špajza“ u všetkých subjektov je po krízach prázdna, opatrenie zhorší stav podnikateľského prostredia a to v kontexte nárastu cien pohonných látok spoločne s ich premietnutím do cien tovarov a služieb.

Zvýšenie poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (úspora 58,3 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- zákon o poplatkoch bol práve v tomto roku zmenený, došlo k navýšeniu poplatkov a aj k zavedeniu systémového navyšovania, naviac od roku 2031 a nasledujúcich bolo zavedené započítanie miery inflácie, sadzieb spotrebnej dane, ide o zásadné zhoršenie konkurencieschopnosti veľkých podnikov.

Indexácia environmentálnych poplatkov o infláciu (úspora 66,7 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- prvok zavedenia indexácie v konečnom dôsledku zasiahne nielen subjekty v odpadovom hospodárstve, vodárenské a ťažobné spoločnosti, ale odberateľa služby či tovaru, ide o celkové zhoršenie finančnej situácie domácností, firiem aj verejne správy.

Zvyšovanie cien za vypúšťanie odpadových vôd (úspora 3,6 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- ide o zvýšenie cien na úroveň Českej republiky, ktoré spôsobí zhoršenie podnikateľského prostredia v kontexte nákladov.

Zvýšenie základnej sadzby DPH (z 20% na 22%) (úspora 2 717 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- dôvodom je, že SR je vo výške pod priemerom EÚ, dotkne sa všetkých občanov a všetkých podnikateľských subjektov, prejaví sa to zhoršením podnikateľského prostredia v kontexte ostatných nákladov ako vyššia miera zdanenia práce.

Zníženie zliav pre železničných nákladných dopravcov o 50% (úspora 33 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- poskytované zľavy znižujú ceny pod úroveň okolitých krajín, opatrenie zníži množstvo výkonov na železnici a spôsobí presun prepravy na zo železnice na cesty, čím v konečnom dôsledku utrpia príjmy štátneho rozpočtu.

Znovuzavedenie koncesionárskych poplatkov (úspora 428 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- je to nepriamo financované cez dane, ktoré vo všeobecnosti vytvárajú daňové bremeno a narúšajú tak ekonomickú aktivitu, opätovné zavedenie koncesionárskych poplatkov zvýši

náklady zamestnávateľov v závislosti od počtu osôb, ktoré zamestnávajú. Akceptovateľnou alternatívou by bolo zavedenie koncesionárskych poplatkov len pre domácnosti.

Zníženie paušálnych výdavkov živnostníkov (úspora 144 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- opatrenie bude mať negatívny finančný dopad na podnikateľské prostredie, dotkne sa 165 tis. živnostníkov uplatňujúcich si paušálne výdavky s príjmom nad 10 tisíc. Návrh zavádza postupne klesajúce paušálne výdavky, pričom naďalej umožňuje uplatňovať PV po hranicu platcu DPH (49 790 eur).

Sadzby:

- o 60% pre príjem do 10 tis.
- o 40% pre príjem od 10 tis. do 15 tis
- o 20% pre príjem od 15 tis. do 20 tis.
- o 10% pre príjem od 20 tis. do 30 tis.

Zrušenie zvýhodnenia mikrodaňovníkov (úspora 63,2 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- dôvodom je, že selektívna podpora mikrodaňovníkov môže viesť k rastu šedej ekonomiky s cieľom spĺňať kritéria pre zaradenie do zvýhodnenej daňovej kategórie pre mikrodaňovníka. Mikrodaňovníkom je v súčasnom ponímaní, fyzická osoba s príjmami z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ako aj právnická osoba, ak ich príjmy za zdaňovacie obdobie nepresiahnu výšku 49 790 eur. Opatrenie by zrušilo zníženú sadzbu na úrovni 15% a ostatné opatrenie v podobe ľubovoľnej doby odpisu majetku, odpočtu daňovej straty, tvorba opravných položiek k pohľadávkam a neuplatňovanie limitácie odpisov do výšky príjmov z prenájmu. Opatrenie bude mať negatívny vplyv na podnikateľské prostredie v podobe zvýšenia nákladov.

Zníženie maximálnej výšky nemocenských dávok na 1,5-násobok PM (úspora 163 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- dotkne sa to vysokopríjmových skupín, opatrenie môže byť kontraproduktívne vo vzťahu k úniku mozgov, je potrebné skôr prijať opatrenia, ako predchádzať zneužitiu nemocenských dávok - SR patrí medzi krajiny, ktoré vynakladajú na nemocenské dávky relatívne vysoké percento zo sociálnych dávok.

Zavedenie 3. sadzby DPFO 35% (90 mil. eur ročne v rokoch 2025 a 2026)

- ťažko si predstaviť „lepšie“ opatrenie na vyháňanie vysokokvalitného ľudského kapitálu do Českej republiky, ako toto – v ČR je najvyššia sadzba dane 23% (tiež od 80 000 eur). Toto opatrenie bude mať aj vplyv na zahraničných investorov s vysokou pridanou hodnotou, ktorí sa rozhodujú medzi SR a ČR.
- takto navrhnuté opatrenie považujeme nevhodné z dvoch dôvodov i) návrh podporuje kultúru progresívneho zdaňovania bez akejkoľvek analýzy súčasnej miery redistribúcie príjmov – už dnes 10% ľudí s najvyššími príjmami zaplatí 50% všetkých odvodov ii) úradnícka vláda by

nemala navrhovať nové sadzby príjmových daní, keďže nemá politický mandát. Prečo 35% a nie 30% sa z dokumentu nedozvieme.

Znovuzavedenie dane z dedičstva a darovania (100 mil. eur 2026)

- tzv. „daň zo smrti“ je podľa MF SR dôležitým nástrojom znižovania nerovností bohatstva a zlepšila by rovnosť príležitostí. Ministerstvo však nikde neidentifikovalo, že by súčasná miera nerovnosti bohatstva znižovala rovnosť príležitostí. Skutočnosť je však opačná. Nielenže má Slovensko jednu z najnižších nerovností príjmov v EÚ, sme zároveň krajinou s najnižšou mierou finančných aktív na obyvateľa v EÚ.

Zvýšenie sadzby dividend na 15% (31 mil. eur v roku 2025)

- zdanenie dividend je dvojnásobným zdanením toho istého príjmu. Vyššia daň bude komplikovať získavanie voľných zdrojov pre firmy na Slovensku.

Znovuzavedenie daňových licencií (110 mil. eur od roku 2025)

- daňové licencie vytvárajú z každého podnikateľa v lepšom prípade optimalizátora, v horšom prípade daňového podvodníka. Strata je bežnou súčasťou podnikania, ktorá nemá byť penalizovaná ďalším poplatkom.

Zdanenie stavieb podľa podlahovej plochy a postupný prechod na hodnotové zdaňovanie (500 mil. eur 2026)

- v prípade tejto dane má význam diskutovať o zdaňovaní nehnuteľností na bývanie, ale z pohľadu administratívnych a priemyselných budov to znamená nárast zdanenia, ktorý sa negatívne prejaví na nákladoch na podnikanie a pri súčasnom nedostatku voľných plôch na bývanie predraží výstavbu.

Vyššie zdanenie vlastníkov viac ako jednej nehnuteľností (20 mil. eur v roku 2026)

- daň, ktorá má penalizovať úspech a skomplikovať aj bežným ľuďom cestu k zhodnoteniu voľných finančných prostriedkov.

Absurdné dane

Do zoznamu opatrení sa dostali aj také návrhy, ktoré sú v lepšom prípade sporné, v horšom prípade nezmyselné:

- zavedenie dane za vonkajšiu reklamu (negatívna externalita v tomto prípade je „pocitom“, nie objektívnym nákladom),
- zavedenie spotrebnej dane zo sladených nápojov (v podstate v žiadnej krajine nevedla táto daň k zreteľnému poklesu miery nadváhy, či obezity),
- daň z primárnych materiálov (zvýšenie nákladov producentov a zníženie ich konkurencieschopnosti).

PODPORUJEME nasledovné opatrenie na konsolidáciu rozpočtu:

Rozšírenie spoplatnenia cestnej siete pre nákladné vozidlá (aj v intravilánoch obcí) (úspora 87 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- dôvodom je, že nákladná doprava je významným znečisťovateľom životného prostredia, stotožňujeme sa s potrebou presunu prepravy tovarov na ekologickejšie formy dopravy, napr. na železnicu, tak ako to odporúča Biela kniha – Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – Vytvorenie konkurencieschopného dopravnému systému efektívne využívajúceho zdroje, COM(2011) 144 final z 28. marca 2011.

Lepšie zacielenie kontrolnej činnosti počas poberania PN (úspora 50 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- lepšie ciele kontrolná činnosť na oblasti s významným nad-výskytom čerpania PN by mohla priniesť významnejšie úspory bez potreby sprísnenia parametrického nastavenie PN pre všetkých poberajúcich, vítame zlepšenie kontroly v tejto oblasti, ktoré bude mať pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie.

Zníženie zamestnanosti / zlučovanie výkonu kompetencií samospráv (úspora 187 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- zefektívniť činnosti napríklad spájaním správy obcí či outsourcingom – môže prísť k zníženiu počtu zamestnancov o 10%.

Zníženie počtu zamestnancov na ministerstvách a iných ústredných orgánoch o 10% (úspora 74 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- najprv je potrebný audit, ak sa rozšíri aj na Okresné a úrady práce (úspora 137 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026).

Nulová valorizácia miezd vo verejnej správe na 2024, v rokoch 2025 a 2026 len 3% (úspora 651,7 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- uzavretie kolektívnych zmlúv s novými valorizačnými sadzbami,
- verejná správa pristupovala v porovnaní so súkromným sektorom v minulom a tomto roku k výraznej valorizácii miezd a to aj napriek tomu, že jej priemerná mzda vysoko prekračuje celoslovenský priemer.

Zníženie príspevkov do III. piliera vo verejnej správe na polovicu (úspora 91 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- mimoriadne rozšírený sociálny benefit, v rámci ktorého má každý úrad vlastné pravidlá, ide o návrh zjednotenia uplatňovania tohto benefitu a výška príspevku sa má zastropovať.

Nepokračovanie stabilizačnej dohody s SAV (úspora 36 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- účinnosť zmluvy, ktorá zaväzovala MF SR navyšovať limit pre SAV uplynula, od 1.1.2019 neexistuje právny dôvod na jej pokračujúce plnenie.

Skrátenie doby poberania rodičovského príspevku do 2 rokov dieťaťa (úspora 797 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- zrýchlenie návratu matiek na trh práce, zamedzenie zhoršeniu pracovných zručností matiek a v rámci EÚ máme jednu z najdlhších podporných období,
- alternatívou k návrhu by bolo sflexibilnenie obdobia podpory – matka by sa rozhodla, ako dlho bude na rodičovskej, a výška rodičovského príspevku za rozrátala na toto kratšie obdobie – ak zostane doma len rok dostala by rovnakú celkovú výšku príspevku ako keby zostala s dieťaťom doma do 3 rokov.

Zrušenie rekreačných poukazov (úspora 70 mil. eur za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- opatrenie bude mať pozitívny vplyv na firmy so 49+ zamestnancami (mimo sektora cestovného ruchu).

Úprava nastavenia predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch (úspora 0,43% HDP¹ - 471,50317 mil. eur. za 3 roky: 2024, 2025, 2026)

- súčasné nastavenie prehlbuje deficit dôchodkového systému a zvyšuje motiváciu nastupovať na predčasný dôchodok, okrem toho ide aj o rýchlejší odchod pracovníkov z trhu práce, čo si pri súčasnej demografii nemôžeme úplne dovoliť,
- Pozn. strata Sociálnej poisťovne dosiahne v roku 2023 až 499 miliónov eur (z dôvodu mimoriadnej valorizácie dôchodkov a zavedenia rodičovského dôchodku).

---

¹ Prerátane z hodnoty HDP Slovenska za rok 2022 – 109 651.9 mil. eur

4. Stručný popis obsahu materiálu

A. Základné údaje štátneho rozpočtu na rok 2023

- Celkové príjmy štátneho rozpočtu na rok 2024 sa rozpočtujú sumou **19,623 mld. eur**, celkové výdavky štátneho rozpočtu na rok 2024 sa určujú sumou **22,038 mld. eur**, to znamená že **schodok štátneho rozpočtu na rok 2024 sa určuje sumou 2,414 mld. eur** (oproti roku 2023 8,34 mld. eur).

B. Základné údaje verejnej správy

Príjmy štátu

- Celkové príjmy rozpočtu verejnej správy na rok 2024 sa rozpočtujú v objeme 46,4 mld. eur, čo predstavuje 39,5 % HDP.
- Príjmová strana rozpočtu verejnej správy pozostáva z daňových príjmov, príspevkov na sociálne zabezpečenie, nedaňových príjmov a grantov a transferov. Kľúčovým zdrojom príjmov štátu sú daňové a odvodové príjmy (spolu cca 86 %).

Tabuľka 16 - Bilancia rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026 v metodike ESA 2010

(v mil. eur)	ESA kód	2021 S	2022 S	2023 R	2023 OS	2024 N	2025 N	2026 N
Príjmy spolu	TR	40 273,2	44 126,3	51 094,5	52 520,3	46 379,4	47 191,5	48 702,7
v % HDP		40,14	40,24	41,78	43,13	39,46	39,23	38,50
Daňové príjmy	D.2R+D.5R	19 884,1	21 842,4	23 893,7	24 141,2	21 852,0	21 894,5	22 667,5
Dane z produkcie a dovozu	D.2R	12 056,5	13 000,9	14 457,1	14 704,8	13 060,4	13 037,7	13 374,2
Bežné dane z dôchodkov, majetku	D.5R	7 827,6	8 841,5	9 436,5	9 436,4	8 791,6	8 856,8	9 293,3
Príspevky na sociálne zabezpečenie	D.61R	15 635,0	16 388,5	18 424,2	18 692,1	18 009,7	18 422,5	19 386,8
Nedaňové príjmy		3 219,1	3 524,7	3 637,4	3 716,5	3 994,8	3 940,0	3 949,4
Tržby	P.11+P.12+P.131	2 462,3	2 789,5	2 921,8	3 046,8	3 229,4	3 282,8	3 360,9
Dôchodky z majetku	D.4R	756,8	735,2	715,5	669,7	765,4	657,3	588,5
Granty a transfery	D.39+D.7R+D.9R	1 534,9	2 370,7	5 139,3	5 970,4	2 523,0	2 934,4	2 698,9
z toho: z EÚ		1 196,1	1 474,3	3 996,8	5 099,1	1 543,8	2 078,0	1 916,5
Ostatné bežné transfery	D.7R	884,6	1 585,6	4 992,1	5 794,7	2 233,8	2 798,2	2 622,5
Kapitálové transfery	D.9R	650,3	785,1	147,2	175,7	289,2	136,2	76,4

Výdavky štátu

- Celkové výdavky rozpočtu verejnej správy na rok 2024 sa rozpočtujú v objeme 46,4 mld. eur, čo predstavuje 39,5% HDP. Výdavkovú stranu rozpočtu verejnej správy v základnom delení tvoria bežné výdavky v objeme 44,4 mld. eur a kapitálové výdavky v objeme 2,00 mld. eur.

V scenári vyrovnaného rozpočtu by dlh v pomere k HDP v roku 2024 prudko vzrástol v reakcii na prepád ekonomiky. Dlhová brzda požadujúca skokové vyrovnanie rozpočtu verejnej správy by v roku 2024

viedla paradoxne k nárastu dlhu v pomere k HDP z dôvodu prepadu ekonomiky. Kým nominálne by dlh vzrástol len mierne, makroekonomický šok vyvolaný výraznou reštrikciou vlády by spôsobil pokles nominálneho produktu v takej miere, že podiel dlhu na HDP by sa cez efekt menovateľa medziročne zvýšil k 60%.

- Po prvotnom šoku by dlh v pomere k HDP začal od roku 2025 klesať v duchu sankcie dlhovej brzdy – v rokoch 2025 a 2026 by sa priblížil k 57% HDP.

Tabuľka 14 – Štruktúra hrubého dlhu verejnej správy (% HDP)

(% HDP, stav k 31.12.)	2021 S	2022 S	2023 R	2023 OS	2024 N	2025 N	2026 N
Hrubý dlh verejnej správy	61,0	57,8	57,9	57,1	59,7	58,3	57,1
- štátny dlh (bez vplyvu medzinár. záväzkov)	56,3	53,3	53,9	53,0	55,5	54,3	53,3
- podiel SR na dlhu EFSF	1,9	1,7	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5
- vklad v ESM	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6
- dlh ostatných subjektov verejnej správy	2,1	2,0	1,8	1,9	1,9	1,8	1,7
Medziročná zmena hrubého dlhu	2,2	-3,2	-0,7	-0,7	2,7	-1,4	-1,2
Čistý dlh verejnej správy	49,6	47,7	51,8	49,4	51,1	48,9	46,7

Pozn.: Prezentovaná prognóza hrubého dlhu uvažuje so scenárom vyrovnaného rozpočtu verejnej správy a tomu zodpovedajúcou prognózou Výboru pre makroekonomické prognózy v prípade odhadov budúcich úrovní nominálneho HDP. OS – očakávaná skutočnosť ku koncu roka; N – návrh rozpočtu.

Zdroj: MF SR

- **Kompensácie zamestnancov** tvoria výdavky subjektov verejnej správy na mzdy, poisťné a ich významnou časťou sú aj prostriedky vyplatené pracovníkom pracujúcim na dohodu, odchodné, odstupné a naturálne mzdy. **Na rok 2024 sa rozpočtujú v objeme 10,3 mld. eur.** Rozpočtované kompensácie zamestnancov oproti skutočnosti neobsahujú prostriedky EÚ a spolufinancovanie kapitol štátneho rozpočtu a grantové zdroje. Oproti schválenému rozpočtu na rok 2023 **dochádza k zníženiu kompensácií zamestnancov o 15,1%**, predstavuje to **zníženie o viac ako 34 tis. zamestnancov.** Uvedené je, že predmetné **zníženie zamestnancov by viedlo k znemožneniu výkonu organizácií ústrednej štátnej správy a vážne by bola ohrozená bezpečnosť SR.**
- Medzispotreba, ktorá pozostáva najmä z výdavkov na zaobstaranie tovarov a služieb potrebných pre činnosť subjektov verejnej správy klesá o 61,0% oproti schválenému rozpočtu na rok 2023.
- Kapitálové výdavky klesajú oproti schválenému rozpočtu na rok 2023 o 64,0% a rozpočtujú sa v roku 2024 v objeme 2,00 mld. eur.

Tabuľka 20 - Jednorazové a dočasné opatrenia

(ESA 2010, v mil. eur)	2022	2023	2024	2025	2026
Opatrenia vlády v boji s pandémiou COVID-19	-894	-155	-	-	-
Financovanie opatrení súvisiacich s pandémiou z EU zdrojov	196	-	-	-	-
Výdavky vyvolané vojnou na Ukrajinu	-194	-143	-	-	-
Príspevok z Európskeho mierového nástroja	41	42	-	-	-
Jednorazová podpora pre ľudí ohrozených infláciou	-112	-	-	-	-
Vyplatenie 14. dôchodkov	-208	-	-	-	-
Dotácie pre sociálne služby	-20	-	-	-	-
Zastropovanie cien elektriny a plynu pre neregulované podniky	-76	-270	-	-	-
Zastropovanie cien elektriny a plynu pre regulované podniky	-	-221	-	-	-
Zastropovanie cien distribučných a systémových poplatkov elektriny pre podniky	-	-499	-	-	-
Podpora energeticky náročných podnikov	-40	-	-	-	-
Podpora poľnohosp. prvovýroby a skladovania produktov poľnohosp. prvovýroby	-11	-	-	-	-
Zastropovanie cien plynu pre domácnosti	-	-1276	-	-	-
Zastropovanie cien tepla pre domácnosti	-	-334	-	-	-
Zastropovanie cien elektriny pre domácnosti (distribučné a systémové poplatky)	-	-412	-	-	-
Podpora vybraných zraniteľných odberateľov (plyn + elektrina)	-	-70	-	-	-
Zatiaľ nešpecifikované opatrenia spojené s energo pomocou	-	-	-	-	-
Preplatenie nákladov energoschéme z nevyužitých EÚ fondov	-	594	-	-	-
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov	412	283	-	-	-
Cenové stropy pre výrobcov elektrickej energie	-	23	1	-	-
Dočasné príjmy z osobitného odvodu pre Vodohospodársku výstavbu	-	150	160	-	-
Spolu	-906	-2288	161	0	0

(+) zlepšenie salda, (-) zhoršenie salda

Zdroj: MF SR

- Jednorazové a dočasné opatrenia sú výrazne okresané.